

SLUTTRAPPORT FORPROSJEKT
Reiselivet skal
Heim

12. desember 2019

Forord

I en tid med mye endring og sammenslåing av flere distriktskommuner har forprosjektet «Reiselivet skal Heim» vært et kjærkomment prosjekt for å etablere tettere dialog mellom reiselivsaktørene, skape en fellesskapsfølelse og sette «godfot-teorien» til Eggen ut i praksis. I en region hvor vi er små og få er det enda viktigere å spille hverandre gode.

Arbeidsgruppen og prosjektleder i forprosjektet ønsker å takke Hemne kommune, Halså Kommune og Trøndelag Fylkeskommune for sitt økonomiske bidrag, som har vært essensielt for igangsettelsen av forprosjektet.

Innholdsfortegnelse

Sammendrag	4
Prosjektbeskrivelse	4
Bakgrunn for prosjektet	5
Prosjektmål	6
Resultatmål i forprosjektet:	7
Effektmål i forprosjektet:	7
Målgruppe:	7
Prosjektperiode	8
Prosjektorganisering	8
Arbeidsgruppe	8
Styringsgruppe	9
Nye Heim kommune – reisemålet	9
Historikk	9
Halsa	10
Hemne	11
Konklusjon basert på historikk.....	12
Attraksjoner	12
Overnatting.....	13
Spisested.....	13
Opplevelser	14
Kultur og historie	16
Verdiskapning.....	17
Aktiviteter gjennomført i prosjektet.....	18
Fellesmøter.....	18
Kartlegging og identifisering av deltager bedrifter	20
Digital spørreundersøkelse	21
Funn fra spørreundersøkelser.	21
Studieturer i egen kommune	21
Arbeidsmøter i arbeidsgruppa	22
Opprettelse av en lukket Facebook-gruppe	23
Definere samarbeidsmodellen	23
Finansiering	24
Godkjent kostnadsoverslag for prosjektet.....	24
Finansieringsplan	24
Måloppnåelse i prosjektet	24
Veien videre.....	25
Konklusjon.....	26
Referanser	27

Vedlegg	28
----------------------	-----------

Sammendrag

Hensikten med forprosjektet var komme fram til en samarbeidsmodell med organisering og finansiering for reiselivet i regionen Halså, Hemne og deler av Snillfjord. Reiselivet i kommunene er preget av små virksomheter fra hobbyartet til deltidsbeskjeftigelse med noen få helårsvirksomheter som unntak. Hver for seg har de ikke ressurser til å etablere, eller drive, fellesløsninger.

Gjennom kartlegging i form av fellesmøter, digitale spørreundersøkelser og samtaler med enkeltbedrifter ble arbeidsgruppen sin konklusjon å skape en bredere sammensatt destinasjonsledelse med forpliktende avtaler i alle ledd ved å styrke grunnbemanningen i den allerede etablerte næringsforeningen.

Bakgrunnen for dette er å sikre tverrfaglighet og et solid «nav» for næringsutvikling, framfor en prosjektbasert ledelse som «dør ut» etter endt prosjektperiode.

For å få til dette må reiselivsnæringen forankres som satsingsområde politisk i kommunestyret, i tillegg til at næringen selv er villig til å delta i et forpliktende nettverk for å øke kompetanse og legge en reiselivsstrategi i fellesskap.

Prosjektbeskrivelse

Gjennom aktiviteter som kartlegging, identifisering, besøk hos enkeltbedrifter og fellesmøter skal aktørene komme fram til en samarbeidsmodell med organisering og finansiering for reiselivet i regionen Halså, Hemne og deler av Snillfjord. Prosjektperioden har foregått fra september 2018 til november 2019, med geografisk nedslagsfelt i det som blir nye Heim kommune (Halså, Hemne og deler av Snillfjord).

Bakgrunn for prosjektet

Reiselivet i kommunene Halså, Hemne og deler av Snillfjord, som fra 01.01.2020 blir Heim kommune, er preget av små virksomheter fra hobbyartet til deltidsbeskjeftigelse med noen få helårsvirksomheter som unntak. Hver for seg har de ikke ressurser til å etablere, eller drive, fellesløsninger. Tross i dette ser vi at det er en positiv glød hos flere av aktørene, med både nyetableringer og revitaliseringer, og tiden er inne for nysatsing.

Etter tett dialog med aktørene, og to av de aktuelle kommunene, ble det søkt om prosjektmidler fra Hemne- og Halså kommune, samt Trøndelag

Fylkeskommune. Prosjektet er planlagt gjennomført som et forprosjekt med et mål om at aktørene kommer fram til en

samarbeidsmodell med organisering og finansiering for reiselivet i regionen Halså, Hemne og deler av Snillfjord. Behovet for samarbeidsløsninger kom som spørsmål fra næringsaktører som ser at de alene er for små til å lykkes med å utvikle en tilstrekkelig lønnsom virksomhet.

Reiselivet og opplevelsesnæringen utgjør en viktig samfunnsrolle, både for bosteds- og besøksattraktivitet, og nettopp denne næringen kan gå foran i å bidra til identitetsutvikling i nye Heim kommune. Søkerkommunene har i forprosjektperioden vært i en prosess for å danne den nye kommunen Heim fra 2020. Reiselivsnæringen selv har ønsket at forprosjektet skal forsterke områdets attraktivitet, bygge felles utviklingskultur og finne fellesnevnerne for å skape

Heim kommune sin identitet. Reiseliv har en enorm verdi for distriktene, og kan være med å bistå i utfordringene Heim står ovenfor, som fraflytting og negativ demografiutvikling.

Nye Heim kommune har naturgitte ressurser for å oppleve vekst i reiselivsnæringen. Området er vakkert, og flere satser på natur- og kulturbaserte opplevelser, som er helt i tråd med både nasjonale- og fylkeskommunale føringer. Med E39 som en hovedfartsåre mellom reiselivsdestinasjoner som Trondheim, Nidarosdomen, Atlanterhavsveien, Trollstigen, Geiranger, Molde, Ålesund og Kristiansund, ligger Heim strategisk til for å oppleve vekst i reiselivsnæringen. Forskning viser også at Trøndelag er nært knyttet til hva som skjer i fjordene, da 78% av utenlandske reisende i Trøndelag også besøker Vestlandet (1). Heim er en naturlig portal mellom de to regionene.

Utfordringen er å bringe aktørene sammen i en organisatorisk overbygging som med relativt små ressurser kan samordne innsatsen over tid. Det er vanskelig å se at det lar seg gjøre uten offentlig finansiering over en viss periode. Samtidig er behovet for samarbeid mellom bedriftene og andre ressurser omfattende for å realisere potensialet i næringen. Dette er en erfaring vi deler med andre områder med lignende struktur innenfor reiseliv, og er bakgrunn for forprosjektet «Reiselivet skal Heim».

Prosjektmål

Ett hovedmål og fem effektmål ble definert som spesielt viktige i søknadsbeskrivelsen av forprosjektet. Pakketering og digital synlighet ble tatt opp som to viktige tema av næringen selv, men vil bli overført til et eventuelt hovedprosjekt.

Resultatmål i forprosjektet:

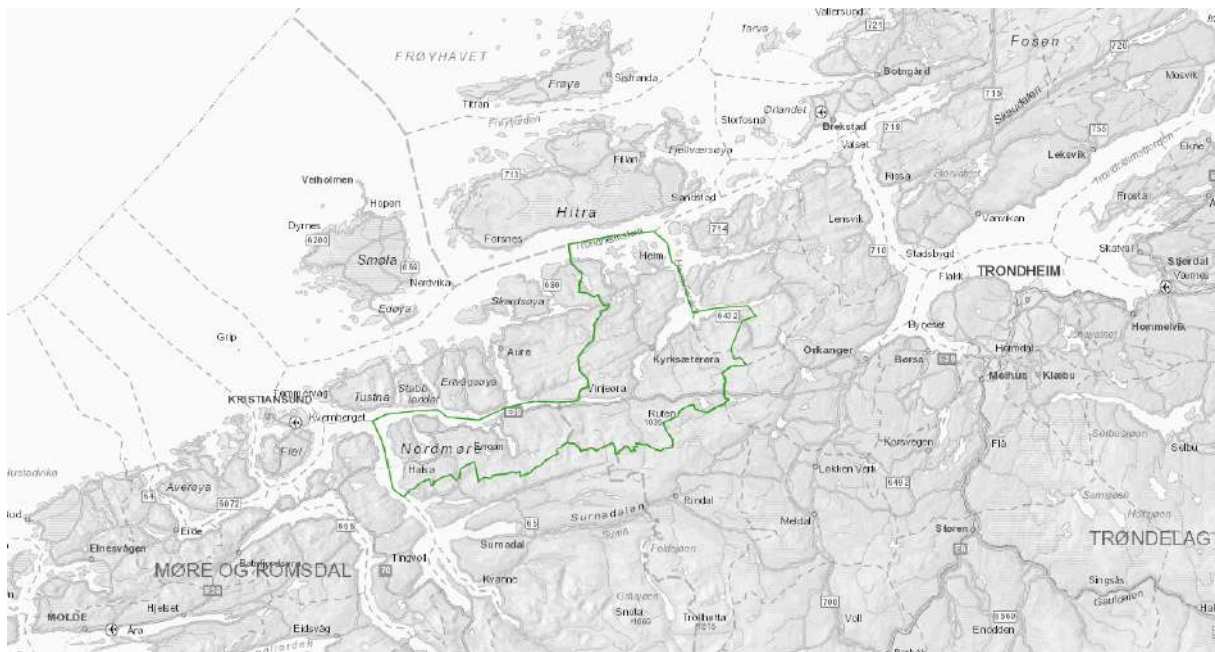
Aktørene kommer fram til en samarbeidsmodell med organisering og finansiering for reiselivet i regionen Halså, Hemne og deler av Snillfjord.

Effektmål i forprosjektet:

- Økt kompetanse
- Økt samarbeid
- Økt produktutvikling og markedsføring
- Økt attraksjonskraft
- Flere aktører og bedrifter satser på opplevelsesnæring

Målgruppe:

I første rekke reiselivsvirksomheter i Hemne, Halså og deler av Snillfjord, hvor vi inkluderer overnatting, servering og aktiviteter/opplevelser. Støttebedrifter, som for eksempel detaljhandel, lag, foreninger og idrettshaller (f.eks. Sodvinhallen), har også blitt kartlagt og invitert til fellesmøter.

Foreløpig kart over nye Heim kommune. Kartverket, Geovekst og kommuner – Geodata AS

Prosjektperiode

Forprosjektet ble offisielt startet på et fellesmøte for reiselivsnæringen på Grønset Gård 26. september 2018, hvor 32 næringslivsaktører og ildsjeler deltok. Med ferdigstilling av denne forprosjektrapporten avsluttes forprosjektfasen.

Prosjektorganisering

Behovet for samarbeidsløsninger kom som spørsmål fra næringsaktører innen reiseliv og opplevelser selv, og det har vært en viktig faktor at representanter fra næringslivet deltok i prosjektorganiseringen. Erfaringsmessig ser vi at dugnadsånden dør ut over tid, på grunn av knapphet på tid og ressurser.

Prosjektet ble derfor forankret i Halså Næringsforening sitt styre, slik at daglig leder har vært leid ut som prosjektleder i perioden. Hemne Næringsforum har hatt begrenset stillingsressurs, og har vært involvert som samarbeidspartner samt vært en del av styringsgruppen.

Arbeidsgruppe

På fellesmøte for reiselivet 26. september 2018 ble forprosjektet presentert for næringen og en arbeidsgruppe ble vedtatt. Arbeidsgruppen skulle representere det geografiske- og næringsmessige mangfoldet for reiselivsbedrifter i nye Heim kommune. Vi prøvde også å balansere kjønn og alderssammensetning i arbeidsgruppen

I løpet av forprosjektet har arbeidsgruppen bestått av

- Ragnar Krogstad (Valsøya i Halså)
- Heidi og Tor Oddan (Oddan Alpaka i Hemne)
- Martin Vaagan Sjøholt (Stokkebrygga i Hemne)
- Florence Selnes (TiurLeik i Snillfjord).
- Mari Westad (Halså Næringsforening, prosjektleder)

Mette Blakstad Bergdal (Hotell Koselig i Hemne) og Anna Maridal (Haugen Gård i Halså) var i utgangspunktet også en del av arbeidsgruppen, men måtte trekke seg på grunn av arbeidssituasjon og mangel på kapasitet til frivillig verv.

Sistnevnte tydeliggjør ett av utfordringene reiselivet i små distriktskommuner står ovenfor med tanke på knapphet i ressurser. Kartleggingen som ble gjort viser også til dette, noe du kan lese om under «Funn fra spørreundersøkelser» som vedlegg i rapporten.

Styringsgruppe

Styringsgruppen har i forprosjektet bestått av

- Styreleder i Halså Næringsforening.
- Prosjektleder i Hemne Næringsforum.
- Næringskonsulent i Hemne kommune.
- Nærings sjef i Halså kommune.
- Én reiselivsaktør som ikke er med i arbeidsgruppa (Helga Hjorthol Grønset fra Grønset Gård).

Prosjektleder har vært sekretær for styringsgruppen.

Nye Heim kommune – reisemålet

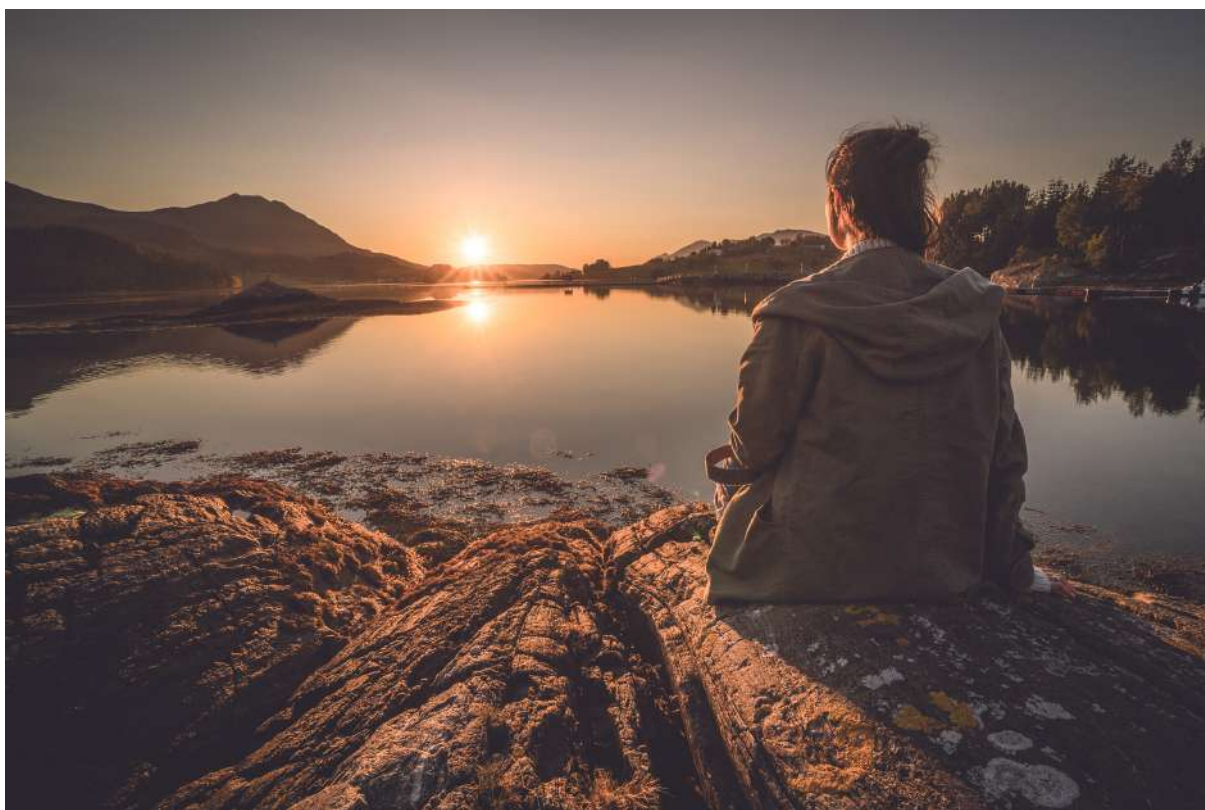
Historikk

Per i dag eksisterer det ikke aktive organisasjoner for reiselivsutvikling i noen av kommunene. Det har blitt gjort noen tiltak de siste 20 årene, men man ser at tiltakene forsvinner med ekstern finansiering. Dette tydeliggjør behovet for en bærekraftig samarbeidsmodell med en solid bunnfinansiering over lengre tid.

Noen Halsabedrifter etablerte for snart 10 år siden Åpen Fjord, som ble drevet i fellesskap til det ble for tungt å holde det gående på dugnad. I prosjektet «Åpen Fjord» bidro blant annet Innovasjon Norge til utvikling av konsept og merkevaredesign, men vedlikeholdelse av hjemmeside og bedriftsutvikling viste seg å være utfordrende på grunn av mangel på kompetanse og tid. Intensjonene var, og er, gode, men Åpen Fjord har enda ikke blitt det det er tenkt å være. Mangel på ressurs til daglig ledelse og et virksomt «nav» er en klar årsak til dette. Erfaringer fra dette tilsier at forslag til bærekraftige samarbeidsmodeller blir en fokusert del av forprosjekteringen.

Telemarksforskning gjorde i 2014 en samfunnsanalyse av Halså, hvor det ble definert at Halså har gode grunner og naturgitte ressurser til å oppleve vekst i reiselivsnæringen. Dette ble også forankret i «Temaplan for Næring»; kommunens strategiske næringsplan for 2016-2025, hvor det står: «Reiselivet skal ha prioritet i næringsutviklingsarbeidet. Dette er en næring som fremmer attraktivitet på flere nivå og som bygger stolthet innad og synlighet utad» (2).

Bilde fra Valsøya i Halså kommune.

Hemne

Tidligere deltok Hemne i flere reiselivssatsinger som for eksempel 'Ferieveien'. Rundt tusenårsskiftet gjennomførte Hemne kommune et toårig reiselivsprosjekt med heltidsansatt prosjektleder, finansiert med tilretteleggingsmidler fra fylkesmannen og fylket, samt 1/3 fra Hemne kommune og næringen. Antall reiselivsbedrifter ble doblet utover to-årsperioden. Noen år etter var antallet omtrent som før prosjektet.

Det var ingen tvil om at prosjektlederen var støtte for mange som hadde en idé og ville realisere den. Da prosjektet opphørte var ressursen som bidro med forretningsutvikling og markedsføring ikke lenger tilgjengelig. Nøkkelpersoner sluttet eller skiftet roller, og nettverket forvitret. Hemne kommune deltok senere i noen spredte stimuleringsforsøk, men uten en langsiktig, strategisk plan.

Erkjennelsen var ikke ny; næringsutvikling er langsiktig arbeid, spesielt når næringen er basert på nyetableringer med en stor grad av enkeltmannsforetak.

Bilder fra Hemne kommune. Foto: MP Media.

Konklusjon basert på historikk

Som erfaringen tilsier, både i Halså og Hemne, er det tungt å drive næringsutvikling på dugnadsånd. Hvordan vi kan unngå å være sårbare og avhengig av enkeltpersoner har vært en aktuell diskusjon for arbeidsgruppen i forprosjektperioden. Arbeidsgruppen mener en forutsigbar bunnfinansiering for reiselivsutvikling i nye Heim kommune er en nøkkelfaktor for å skape bærekraftig utvikling i næringen, og for å markedsføre Heim som en reiselivsdestinasjon og et naturlig «stoppested» på turen. Bunnfinansieringen bør sikre daglig ledelse med fokus på langsiktige og systematiske planer for næringsutvikling for reiseliv- og opplevelsesnæringen.

Attraksjoner

Vi deler de kartlagte attraksjonene i nye Heim kommune inn i fire deler:

Overnatting

- Valsøya; leiligheter, pod-hus, marina og camping.
- Besøkgårder med overnattingsmuligheter som Nergard Besøkgard og Haugen Gjestegård.
- Hotell Koselig.
- Skogrand Camping; leiligheter og camping.
- TiurLeik; utleie av jakthytte.
- Grønset Gard Bed & Breakfast
- Cocoon – kuppelhus i Hemne (Air b'n'b)

Bilde av noen av overnattingsmulighetene i Heim kommune.

Spisested

- Lageret Cafe og Kiosk
- Valsøya
- Grønset Gard, Café og Bar
- Vinjefjordskroa Pub, Bryggeri og Restaurant
- Kafe Koselig Bar & Kjøkken

- Hotell Koselig
- Meieriet Bar og Spiseri
- Øra Baguette og Salatbar
- Lund Bakeri og Conditori

Bilde av noen av matopplevelsene i Heim kommune.

Opplevelser

- Klatreparken Høyt og Lavt Valsøya
- Valsøya (Utleie av kajaker og egen holme til arrangement)
- Smaken av Heim (parallelt prosjekt med landbruksavdelingen i Halså med fokus på økt salg og bruk av lokalmat)
- Valsøyfjord Meditasjonssenter Way of Life
- Rideturer langs fjord og fjell, både med og uten overnatting.
 - Witsø Hestesportsenter og Sandnes Skysstasjon.
- Ølsmaking på mikrobryggeriet «Fjord Bryggeri»
- Guidet fjellturer og yogatimer.

- Konserter, festivaler og marknader i sommerhalvåret som for eksempel Hestholmen Retrofestival, Fosskonserten, Fjordkulturdagen, Øradaggen og Hellandsjødagen.
- Besøksgårder som Nergård Besøksgård, Haugen Gjestegård, Oddan Alpaka og Hennamyra.
- Magerøya, et statlig eid friluftsområde som tilbyr overnatting og aktiviteter på sommeren.
- Ånesøyan Idrettspark (Sodvinhallen, Trimpark, fotball, friidrett, tennis, turløype, Frisbee Golf og fiskeplass).
- Motorcrossbaner og utendørs GoCart.
 - Hemne Motorcrossbane og Halså Motorsportsenter.

Kultur og historie

- Åpen gård med kulturvandring i fjøset på Negard Besøksgard.
- Otnes Gamle Handelssted.
- Museum som Elstadsenteret, Geitbåtmuseet og Magerøysjøen Sjøbruksmuseum.
- Både Halså historielag og Hemne historielag arrangerer ulike arrangement i løpet av året.
- Småbåthavner med enkel servering, for eksempel Stokkebrygga.
- Kroknes Laksevorpe, som ble etablert på 1400-tallet og er en av de eldste laksevorpene vi kjenner til i Norge. Kroknes Laksevorpe fikk tilsagn på kommunalt næringsfond i desember 2019 om å revitalisere vorpen, hvor ideen er å åpne for fisketurister og besøkende som er interessert i kulturhistorie, samt åpne muligheten om å forske på villaks.
- Vikingehistorie. Hele nye Heim har en rik vikingehistorie, noe som funn fra NTNTU Vitenskapsmuseet høsten 2019 bekrefter når arkeologer gjorde to spektakulære båtgravfunn med to båtgraver fra 700-tallet og 800-tallet.

I tillegg så har kommunene egne løypekart med beskrivelser og merkede løyper for turer i ulik vanskelighetsgrad som har stort besøkspotensiale om turene blir syngeliggjort digitalt. Fjorderuta med sine turisthytter trekker også en god del folk til området.

Møre og Romsdal sitt konsept med «Stikk Ut»-løyper vil bli videreført til ny kommune, som også finnes digitalt.

Bilde fra Møkkelfjellet i Halså kommune med utsikt mot Valsøyfjorden. Foto: UREDD.

Verdiskapning

Siste analyse for Møre og Romsdal er fra 2017. Samla verdiskapning fra reiselivet i Halså var i 2015 8 millioner som fordeler seg med 2 millioner på overnatting, 1 million på servering og 5 millioner på opplevelser.

Verdiskapningen i reiselivet tilsvarte 3% av den totale verdiskapningen i næringslivet i Halså. Reiselivsnæringen hadde i denne perioden 26 ansatte (2). Det har også det siste året blitt satset stort på Valsøya, som har investert og åpnet klatreparken «Høyt og Lavt Valsøya» som har ført til økt omsetning og flere besøkende siste år.

Siste tall fra Hemne kommune er en samlet verdiskapning for reiselivet på ca. 60 millioner, med ca. 50 ansatte i næringa.

Da Halsa og Hemne har tilhørt to ulike fylkeskommuner har det blitt utført ulike praksis på hvordan man samler inn statistikk og data i de ulike næringene. Vi har valgt å ikke oppføre statistikken til Snillfjord kommune, da kommunen fra nyttår deles i tre og næringsstrukturen i reiselivet er for fragmentert til å være nyttig i denne rapporten.

Reiselivsnæringen er en næring i høy vekst både i Norge og internasjonalt. For distriktskommuner er reiselivsnæringen en viktig arbeidsplass for ansettelse av unge mennesker, flerspråklige og kvinner, målgrupper som distriktskommuner generelt har lite av og av den grunn er spesielt viktige å ivareta.

Aktiviteter gjennomført i prosjektet.

Fellesmøter. Et fellesmøte, «kick off», for forprosjektet ble gjennomført i september 2018 hvor alle reiselivsaktører og støttebedrifter til næringen ble invitert. Arbeidsgruppe ble vedtatt, med to representanter fra Halsa, to fra Hemne og en fra Snillfjord for å ha en geografisk spredning og lokal forankring i det som blir nye Heim kommune. I dette møtet ble forprosjektet gjennomgått og en workshop for å definere våre «råvarer» innen reiseliv ble gjort.

Bilder fra siste fellesmøte i forprosjektperioden, hvor blant annet Line Samuelsen fra Trøndelag Reiseliv deltok. Foto: Halså Næringsforening.

Kartlegging og identifisering av deltager bedrifter

Noe av det første arbeidsgruppen startet med var å kartlegge faktiske aktører med nedslagsfelt i nye Heim kommune. Aktører i Aure ble også kartlagt, men på bakgrunn av organisatoriske endringer av Aure Næringsforum og nyansettelse av næringssjef i Aure kommune, var ikke tiden moden for å involvere Aure i forprosjektet, slik først antatt.

Digitale spørreundersøkelser ble derfor kun sendt til reiselivsbedrifter i det som blir nye Heim kommune. Dette ble drøftet med ny næringssjef i Aure kommune før vedtatt.

Ved oppstart av forprosjektet ble media kontaktet. Både Avisa ST og Tidens Krav skrev om prosjektet i sine respektive aviser.

Digital spørreundersøkelse

Funn fra spørreundersøkelser.

Etter kartlegging av reiselivsbedrifter i nye Heim kommune ble det gjort en digital spørreundersøkelse for å få bedre innsikt i størrelse, intensjon og holdninger til reiselivsaktørene. Viktige funn var at 80% av næringsaktørene har reiselivsbedriften sin som deltidsjobb, noe som gjenspeiles i aktørenes mangel på ressurser til å drive utviklingsarbeid uten en overordnet ledelse. Det viste seg også at 45% av aktørene er registrert som enkeltpersonsforetak, og at det er per dags dato en prissensitivitet blant aktørene når det kommer til betalingsvillighet for et samarbeid. En kan tenke seg at disse funnene henger sammen. Du vil finne spørreundersøkelsene som vedlegg nederst i rapporten.

Studieturer i egen kommune

En av de viktigste aktivitetene vi gjennomførte, og som hadde mest utløsende effekt for samarbeid blant aktørene, var å arrangere to studieturer i det som blir

nye Heim kommune. Her ble besøk hos enkeltbedrifter kombinert med fellesmøter. Den uformelle praten i bussen- og rundt lunsjbordet har vært minst like viktig som det å fysisk besøke enkeltbedrifter.

I tillegg skapte det en følelse av samhørighet og stolthet, ved at aktørene selv fikk se mangfoldet av reiseliv- og opplevelsesbedrifter i egen kommune. I ettertid ser vi også at disse to studieturene har ført til et tettere samhold og økt delingskultur. Flere bedrifter kunne vise til at de har gjort positive endringer innad sin bedrift basert på tilbakemeldinger og tips fra andre aktører. Og det er nettopp dette som er kjernen i et godt nettverk; at man kan få en bredere og dypere samarbeidskultur mellom de involverte virksomhetene.

Bilder fra studieturene arbeidsgruppen og prosjektleder arrangerte. Foto: Halså Næringsforening.

Arbeidsmøter i arbeidsgruppa

Det har vært seks arbeidsmøter for arbeidsgruppen i prosjektperioden. I disse møtene har arbeidsfordeling, funn av spørreundersøkelse, planlegging av aktiviteter i henhold til prosjektbeskrivelsen og diskusjon rundt

organisasjonsform vært tema. Det ble også opprettet en lukket gruppe for arbeidsgruppen på Facebook, for å enklere kommunisere med hverandre.

Som tidligere nevnt fikk arbeidsgruppen frafall fra to aktører, som forårsaket større arbeidsbyrde på sekretariat/prosjektleder og gjenværende deltagere, og selvfølgelig et savn av bredde i prosjektgruppen.

Opprettelse av en lukket Facebook-gruppe

I samtaler med enkeltbedrifter ble det kartlagt at flere arrangement i en henholdsvis liten kommune ble lagt til samme dato. Dette førte til frustrasjon og en opplevelse av at aktørene jobbet mot hverandre. Et tiltak arbeidsgruppen kom opp med var å opprette en lukket Facebook-gruppe hvor reiselivsaktører og andre aktuelle ble invitert med i, slik at de enkelt kan dele datoer for sine arrangement for å prøve å unngå at større arrangement i samme kommune blir lagt til samme dato. Dette tiltaket opplevdes som positivt av flere.

Det bør nevnes at ikke alle er på Facebook, og at det på første fellesmøte for reiselivet i september 2018 kom det frem et sterkt ønske om at kommunen oppretter en moderne, men enkel arrangementkalender hvor både fastboende og besøkende, som for eksempel hytteturister, lett kan bruke. Hemne kommune har avsatt midler rettet mot dette formålet.

Definere samarbeidsmodellen;

Arbeidsgruppa har, med bakgrunn i funnene i forprosjektet, kommet opp med følgende samarbeidsmodell:

- Styrke grunnbemanningen i næringsforeningen for å sikre tverrfaglighet og et solid «nav» for næringsutvikling, framfor en prosjektbasert ledelse som «dør ut» etter endt prosjektperiode. Arbeidsgruppen ønsker at næringsforeningen har tre årsverk.

- Stillingen(e) finansieres av næringslivet (60%) og offentlige midler (40%). Viktigheten av reiseliv og dens rolle som samfunnsutvikler må forankres lokalpolitisk, i tillegg hos de enkelte aktørene.
- Ansettelsen(e) blir en del av Heim Næringsforening, slik at vi unngår sårbarhet knyttet til enkeltpersoner og prosjektperioder.
- Reiselivsaktører betaler medlemskontingent inn i næringsforeningen og blir en del av et nettverk som sammen arrangerer kurs, studieturer, nettverkssamlinger og samarbeider om digital synlighet.

Finansiering

Sluttregnskap for forprosjektet finner du som vedlegg.

Godkjent kostnadsoverslag for prosjektet

Tittel	2018	2019	SUM	Søknad
Administrasjon og aktiviteter	20 000	30 000	50 000	50 000
Lønn	100 000	150 000	250 000	250 000
Sum kostnader	120 000	180 000	300 000	300 000

Finansieringsplan

Tittel	2018	SUM	Søknad
Halsa kommune	75 000	75 000	75 000
Hemne kommune	75 000	75 000	75 000
Trøndelag fylkeskommune	150 000	150 000	150 000
Sum finansiering	300 000	300 000	300 000

Støtteandel i prosent: 50,0

Måloppnåelse i prosjektet

Utfordringen i forprosjektet har hele tiden vært å finne en bærekraftig finansiering for reiselivsutvikling når aktørene selv hovedsakelig består av små bedrifter. Arbeidsgruppen er klar i sin tale, og mener satsing på reiselivsutvikling bør sees på som en investering for kommunen.

Når det kommer til måloppnåelse har arbeidsgruppen falt på en samarbeidsløsning de mener reiselivet trenger, på bakgrunn av innsikt de har opparbeidet seg i forprosjektperioden.

Flere delmål er møtt i forprosjektperioden. Spesielt økt kompetanse og samarbeid. Samlet sett ser vi at forprosjektet har gitt oss verdifull informasjon for videre arbeid, både som reiselivsaktører og som kommune. Forprosjektet ga mersmak, og aktørene har nå et momentum vi ønsker å benytte oss av.

Veien videre

1. Politisk forankring av reiselivsnæringen som satsingsområde:

Lokalpolitikkerne er rammesetterne i en kommune, og det er viktig at ei satsing på reiselivet forankres politisk. Trøndelag Fylkeskommune har definert reiseliv som en av de prioriterte næringene Trøndelag satser på, og dette må gjenspeiles hos de lokale politikkerne. Det er ønskelig at arbeidsgruppen i samarbeid med Trøndelag Reiseliv inviterer seg inn hos kommunestyret i Heim kommune for å fortelle hvor viktig reiselivet er i forhold til befolkningsgrunnlaget og verdiskapningen i Heim. Tilbudene reiselivet representerer nytter lokalbefolkningen i form av aktivitet, attraktivitet, sysselsetting, bevaring av kulturarv og markedsføring av Heim som både bo- og besøkskommune. Ringeffektene av dette er enorme.

2. Bredere sammensatt destinasjonsledelse med forpliktende avtaler i alle ledd.

Det er ingen tvil om at reiselivet bør fortsette å bidra til utvikling i fellesskap, men med systematiske planer og betalt ledelse. Arbeidsgruppen mener initiativet til en slik ledelse bør komme fra en

solid grunnbemanning av næringsforeningen med delfinansiering fra det offentlige, slik at en unngå sårbarhet knyttet til tidsbegrensede prosjektperioder. Reiselivsnæringen selv må være villig til å forplikte seg til å løfte reiselivsutviklingen i fellesskap for å jobbe med signaturprodukter, merkevareproduksjon, strategiske allianser, distribusjon og synlighet.

3. **Legge en klar vekststrategi:** Det bør lages en vekststrategi eller masterplan for reiselivet av flere årsaker: a) for å anerkjenne at utviklingsarbeid er langsiktig arbeid og b) for å ha en ledestjerne å jobbe etter.
4. **Øke kompetansen:** Både gjennom kartlegging og i dialog med reiselivsaktører ser vi at bedrifter mangler en del spesifikk relevant kompetanse som for eksempel segmentering, digital markedsføring, systematisering av brukerinnsikt, pakketering, priskalkyler og regnskapsforståelse. Det bør bli gjort fellestiltak for å øke kompetansen.

Konklusjon

Gjennom arbeidet i forprosjektet oppsummerer arbeidsgruppen med at det er behov for videre reiselivsutvikling og en felles innsats i Heim kommune. For å få til dette mener arbeidsgruppen at grunnbemanningen i næringsforeningen bør styrkes, for å sikre tverrfaglighet og redusere sårbarhet knyttet til tidsbegrensede prosjektperioder. Det må være et «speiselag» mellom næring og det offentlige, og reiselivets rolle som samfunnsutvikler bør vektlegges. Etter å ha gjort en helhetsvurdering anbefaler arbeidsgruppen at det bør være en koordinator med daglig ledelse, utover ordinær dugnadsånd, som kan bidra til en dynamisk ledelse av nettverket og fremme Heim som reisemål og sikre et levende lokalsamfunn.

Referanser

- (1) Referanse fra workshop «Hvordan skal vi utvikle Trøndelag som opplevelsesregion» i Trondheim 20. november 2019.
- (2) Temaplan for Næring i Halså 2016-2025, delmål 2 – Besøksattraktivitet, side 23
<https://www.halsa.kommune.no/tjenester/naring/naringsutvikling/temaplan-for-naring/>
- (3) Meno Publikasjon «Analyse av Reiselivet i Møre og Romsdal 2017».

Vedlegg

Prosjektrekskap

Spørreundersøkelse